

BIODIVERSITET

VIDENSKAB KULTUR ETIK

Finn Arler

Aalborg Universitetsforlag 2009

Detaljeret indholdsfortegnelse

Del I

Indledning	13
Biodiversitet som tema	14
Biodiversitetens sfærer	16
Afhandlingens placering.....	19
Nogle metodemæssige overvejelser.....	20
Åben og lukket tilgang	21
Forholdet til empirien	23
Forholdet til det historiske	24
Den etisk-kulturelle tilgang	26
En humanøkologisk afhandling	27
Afhandlingens disposition	29
 Del I. Hvad er biodiversitet?	33
 1. Folkelig taksonomi	35
Et bud på en universel taksonomi	36
Nogle kritiske forbehold	41
Foreløbige konklusioner	46
 2. Antikke opdelinger	49
Tvedelingsprincippet: Platon	50
Det morfologiske hierarki: Aristoteles.....	52
Plantegeografisk klassifikation: Theofrast.....	56
Nytten som organisationsprincip: Dioscorides	62
Kulturel betydning: Plinius.....	65
Naturens skala: Aristoteles	70
 3. Fra nytte til hierarki	77
Urtebøgerne	78
Nytten som organisationsprincip	86
Nye genrer	89
Nye opdelinger	92
Hierarkisk organisering.....	95

Linnés system	100
Cuvier og hierarkiets logik	104
4. Taksonomien efter Darwin.....	107
Darwin	108
Evolutionær taksonomi	112
Numerisk taksonomi	117
Kladistisk systematik	120
Hvilken systematik? Hvilken klassifikation?.....	127
Den subjektive komponent	129
Den naturlige klassifikation	130
Systematik i et biodiversitetsperspektiv.....	131
5. Konvergente grupper og syntaksonomi	133
Fysiognomisk og funktionel klassifikation	136
Efharmonisk konvergens	138
Laug, niche og funktionelle grupper	141
Habitatklassifikation, plantesociologi og syntaksonomi.....	149
Floristisk tilgang: Schouw	149
Plantesociologisk tilgang: Warming.....	150
Klassifikation af klimakssamfund?	156
Floristisk syntaksonomi	168
Pluralistisk klassifikation	170
Fire slags klassifikation	172
Konvergens, syntaksonomi og biodiversitet	178
6. Naturens skala	181
Tidlige tolkninger	182
Lamarcks skala.....	187
Darwin og evolutionens progression	194
Lagdeling og fremskridt?	197
Våbenkapløbet og Hjerter Dames Princip	200
Revolutionære innovationer.....	201
Kriterier for udvikling.....	205
Humanchauvinisme?	209
Naturens skala og biodiversiteten	212
7. Artsbegrebet	215
Debatten om artsantal.....	215
Typologiske artsbegreber	217
Den essentialistiske tolkning	217
Den nominalistiske tolkning	218
Den fænetiske tolkning	222
Det biologiske artsbegreb	224
Det fylogenetiske artsbegreb.....	231

Pluralistiske og pragmatiske artsbegreber	234
Pluralistisk tilgang	235
Pragmatisk tilgang	236
Hvilken pluralisme?	242
8. Diversitetsmål	245
De mange diversiteter	246
Artsdiversitet.....	248
Taksisk diversitet	253
Mål for taksisk diversitet	255
Funktionel og strukturel diversitet	259
Lokal, national og global artsdiversitet.....	262
Prioritering af hotspots?.....	263
Diversitet af økosystemer eller habitater	266
Indikatorarter og fokusarter	267
Alternative eller supplerende kvalitetsmål.....	272
Økosystemisk sundhed	272
Biologisk integritet og naturlighed	275
Biodiversitet som mål	281

Detaljeret indholdsfortegnelse

Del II

Del II Hvorfor biodiversitet?	5
9. Menneskers særstatus	13
Det religiøse argument.....	14
Argumenter baseret på styrkeforhold.....	20
Argumenter baseret på gensidighed.....	23
Gensidig nytte.....	23
Gensidig respekt: Kant	23
Andre bud på grundlaget for gensidig respekt	27
Det kommunikative fællesskab	29
Venskab	32
Teleologiske eller perfektionistiske argumenter	34
Kvalitativ utilitarisme	36
Værdighed forpligter	38
Mill om ejerskabets forpligtelse	38
Rousseau og Rolston om mennesket	39
Hvilken særstatus?	42
10. Nytteværdi	47
Nytte	48
Almen og specifik nytteværdi	50
Direkte nytteværdi	51
Fødevarer	52
Den specifikke nytte	54
Medicin	55
Optionsværdien og tante Tillies dragkiste	57
Andre anvendelser	58
Den direkte nytteværdi som argument	59
Indirekte nytteværdi.....	60
Paradoks og usikkerhed.....	61
Økologiske tjenesteydelser.....	64
Den indirekte nytte som argument	67
11. Haver og naturhistoriske samlinger	71
Lyst- og prydhaver.....	72

De ældste haver	73
Renæssancens haver	76
Botaniske haver.....	82
Københavns botaniske haver	85
Naturhistoriske samlinger og museer.....	90
Renæssancens naturhistoriske samlere	91
Antikke forbilleder	95
Ole Worm	97
Linné om samlingernes sigte	99
Hans Sloane og British Museum	101
12. Rejsen til organismernes levesteder	107
På opdagelse.....	109
På rejse med kaptajn Cook: Banks og Forster	113
Linné og hans disciple	119
På udflugt fra civilisationen: det vilde og det pittoreske.....	123
Den pittoreske rejse	125
Totalindtryk, geografisk variation, dynamisk forandring	131
Alexander von Humboldt	131
Schouw og Warming	135
Darwin og Wallace	141
Fascinationen af vildnisset: John Muir	150
Nogle tendenser	156
13. Æstetisk værdi.....	159
Organismer.....	160
Interesseløs interesse	161
Udvidet skønhed og naturens skala	167
Hinsides skønheden	172
Landskaber og naturtyper	175
Variation og kompleksitet	175
Stemning og atmosfære	178
Videnskab og æstetik.....	182
Æstetisk værdi som begrundelse for biologisk diversitet	186
14. Identifikationsværdi og videnskabelig værdi	187
Identifikationsværdi	188
Sympati og medfølelse	189
Medleven	193
Engagement i og ærefrygt for livet.....	198
Biophilia og biosemiotik	200
Identifikationsværdi og biologisk diversitet	204
Videnskabelig værdi	206

Nytten og rekonstruktionen af skaberens tanker	208
Ray, Worm og Linné	211
Den sekulariserede naturhistories værdier.....	213
Den videnskabelige interesse som argument	217
Udviklingsværdi	223
15. Intrinsisk værdi.....	231
Nogle metodiske overvejelser.....	232
Et tros- eller præferencespørgsmål?	233
Refleksiv ligevægt.....	235
Nogle centrale elementer i strategien	237
En kritik af den refleksive ligevægt	239
Intrinsisk værdi – forskellige udgaver	242
Tolkninger af den intrinsisk værdi og dens implikationer	246
Position A: mennesket som værdisætter.....	248
Position B: intrinsisk værdi uden forpligtelse	249
Position C: intrinsisk værdi forpligter	252
C1. Subjekter for et liv	253
C2. Følede organismer	255
C3. Et eget gode	259
Position D: biosfærisk egalitarisme.....	263
Position E: intrinsisk værdi indebærer eksistensret	270
Intrinsisk værdi som argument	274
16. Biodiversitetens værdi og demokratisk prioritering.....	279
Biodiversitetens værdier	280
Demokratiets tre centrale aspekter.....	285
Tre slags goder.....	288
Omsættelige goder.....	289
Kritiske goder	290
Unikke goder	291
Bæredygtighed	294
Omsættelige goder.....	294
Kritiske goder	297
Unikke goder	298
Hvordan bliver prioriteringen demokratisk?.....	299
Medbestemmelse: afstemninger og præferenceundersøgelser	300
Selvbestemmelse: privatisering og cost-benefit-analyse	301
Respekt for argumenter: inddragelse af kendere og eksperter.....	305
Prioritering af biodiversitet: De mange veje	308
Anvendt litteratur	311
Summary	333